

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om den gammeldanske Rim-Krønike

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 123. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1826_429-txt-shoot-idm681/facsimile.pdf (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

har alle Dødt til sin Tienske. Om Sproget i Rim-
Kroniken lod der sig da skrive en ubere lærd Doc-
tor. Disputats, desom det skedd var mestlig, at
Dansk kunde bære til lærde Sager, og jeg vilde in-
gentunde kalde det overflødig, ved en saadan He-
mik Operation at afskille det Urensartede saa godt,
at det umulig lod sig samle i eet Munk. Begreb
fra Middeklæderen, med mindre man vilde giætte paa
Inspiration, hvad dog vel for det Første ej var at
vente. Man indseer imidlertid let, det her ei kan
være min Mening at give Andet end Vind, og
ved nogle Exempler, Hørgen for, at jeg vred, hvad
jeg siger, og her i det Mindste løst Kroniken saa
uden, som en ordenlig Bog-Dom.

Maaget jeg just ikke anfæse fremmede Dødt, væ-
re sig latinke, eller fransk, tydske eller islandske, for
nogen Hørdelse, naar kun for Plejter i Danske Bø-
ger, er det mig dog klart, at der findes Gudst. i
Rim-Kroniken, da det er Gødd, forskellige Skrivere
ei var, saa let kan end om at bruge, og at bruge
sees, som Næst-Bogst, vi er Alle om. I disse
Klasser, finde vi foruden de fire reent plattyske
Klasser, hvad vi kan vente: Kog, Klad, arefletter,
behave, beKade, beKatte, beKrine, beKade, Blomme,
bone, Dugtaen, disse, deue, Dagen, forade,
Harverch, Hørdinde, Gøge (Gier) hove (sch haben)
indehette, indtage, kreue, Mobe, Raade Gave, pran-
ge, Privilegium, Noed, Ridderskab, Roeme, Scrub,
Saudium, Starve, Sond, tilfringe, undsig, Undsig-
gelse, Vred, ufselbaelig; men mærkeligt er det, at
alle eet af disse Dødt findes for S. 222, og de
fleste ei for under Takt af Pommern, thi har den
respektive Broder Niels skrevet hele Bogen, gloe det
Ugesavel hans Gendulter Vre, at han giemte sit
Tydsk, til det siue Dødt Sproget, som at han bære-
ren lodt Kristoteles, min hellige Jader Paven, de
hellige og vordige Jader, eller hær Kans min Søn

komme ind paa Hovedet, men immer paa Venene,
hvort de har Lov til at faae. Vil man sig, at en
heel Dødt af de nyopregnede Dødt er reent Dansk,
da et jeg vel af anden Mening, men ladet det her
saameget heller faae ved sit Værd, som det unødg-
lig endnu er mere Kunst at Hule sin danske Fattig-
dom, end at giemme sin tydske Rigdom, til Spønde
og Sidst, og sendt er det, er Munkten fra Doctee
Kyrings Dage Manden for det Hele, maan han vil
osfor have gaet i den sette Stele, og det i en
beder, end den, hvis Stev vi nu i trehunderde Aar
har sidd, thi jeg gad set paa den magister artium,
der, om han end tillige var doctor philosophiæ,
kunde giere Broder Niels det Mesterstykke efter, at
skive en Rim-Kronik paa 128 Blade, og dog giemme
over hunderde splinterne Dødt til de sidste System,
og britlands Dødt, som: Vor, daade, (v.) Bedste, blegue,
bramme, daglig, Eier, ensted, esindelig, salme, fat,
fayse, fuldbleg, fulbilde, fuldbepellig, fulbvar,
ferdes, haardelig, Himmerig, Hvile, hviles, idelig,
kærlig, lampelig, negenlede, nagte, opbrande, Vert,
Raade-Kum, reent, ride, skadelig, teelig, true, Us-
ling, uspart.

Denne Riend. Gierning, som jeg, naar seelen-
get, med behørig Giæter skal sadfaae, at der, trods
den store aanderlige Fattigdom i Føle Kfsair, findes
en saadan Rigdom paa ufornødenlige Nødder, er
i mine Dine noksom guldigt Bevis paa, at endog
høt fra den senilaste Side betraget, var det en stor
Urimelighed, at antage hele Kroniken for et Værk af
den sidste Amd; men det er dog kun lidet, imod
hødt vi epbage, naar vi begynde sefra; thi det
sæde Kfsair har, ikke mindre end det Sidste, sine
Sprog, Egenheder, Riende de rigtig nok eet af et
andet Stog. Her mærker vi nemlig i Sproget, li-
gesaaledt som i Tønen og Tante-Gangen, at vi har
en Munk for os, med mindre vi vil kalde det Munk

har alle Død til sin Tienske. Om Sproget i Rim-
Kroniken lod der sig da sige en ubere lærd Doc-
tor. Disputats, desom det skedd var muligt, at
Dansk kunde bære til lærde Sager, og jeg vilde in-
gentunde kalde det overflødig, ved en saadan He-
mik Operation at afskille det Urensartede saa godt,
at det umulig lod sig samle i eet Munde. Begreb
fra Middeklæderen, med mindre man vilde gaae paa
Inspiration, hvad dog vel for det Første ej var at
vente. Man indseer imidlertid let, det her ei kan
være min Mening at give Andet end Rind, og
ved nogle Exempler, Hørgen for, at jeg vred, hvad
jeg siger, og her i det Mindste løst Kroniken saa
uden, som en ordentlig Bog-Dem.

Maaget jeg just ikke anfere fremmede Død, væ-
re sig latinke, eller fransk, tydske eller islandske, for
nogen Hørdelse, naar kun for Pleister i Danske Bø-
ger, er det mig dog klart, at der findes Gudst. i
Rim-Kroniken, da det er Guds, forskellige Skrivere
ei var, saa let kan end om at bruge, og at bruge
end, som New-Bogst, vi er Alle om. I disse
Kronik, finde vi foruden de fire reent plattyske
Kronik, hvad vi kan vente: Kog, Klad, arefletter,
behave, beKade, beKatte, beKrine, beKade, Blomme,
bone, Duginaen, disse, deue, Dagen, foraae,
Harverch, Hørsinde, Gørte (Gier) hovee (sch haben)
indehelte, indtage, kreue, Mobe, Raade Gave, pran-
ge, Privilegium, Noed, Ridderskab, Roeme, Scrub,
Saudium, Starve, Sond, tilfringe, undsige, Undst-
gelse, Vred, usselbaelig; men mærkeligt er det, at
alle eet af disse Død findes for S. 222, og de
fleste ei for under Takt af Pommern, thi har den
respektive Broder Niels skrevet hele Bogen, gloe det
Ugesavel hans Genbulte Vre, at han giemte sit
Tydsk, til det siue Døt. Sproget, som at han bære.
En laere Kristoteles, min hellige Jader Paven, de
hellige og vordige Jader, eller hær. Kans min Søn

komme ind paa Hovedet, men immer paa Venene,
hvod de har Lov til at faae. Vil man sig, at en
heel Døt af de nyopregnede Død er reent Dansk,
da et jeg vel af anden Mening, men ladet det her
saameget heller faae ved sit Værd, som det unægt-
lig endnu er mere Kunst at Hule sin danske Fattig-
dem, end at giemme sin tydske Rigdom, til Spønde
og Sidst, og sendt er det, er Munkens fra Doctee
Kyrings Dage Manden for det Hele, maan han vil
osfor have gaet i den sette Stele, og det i en
bedre, end den, hvis Stov vi nu i trehunderde Aar
har sidd, thi jeg gad set paa den magister artium,
der, om han end tillige var doctor philosophiæ,
kunde giere Broder Niels det Mesterstykke efter, at
skive en Rim-Kronik paa 128 Blade, og dog giemme
over hunderde splinterne Død til de sidste Stycken,
og britlands Død, som: Aoe, daade, (v.) Bedste, blegue,
bramme, daglig, Eier, ensted, esindelig, salme, fat,
fayse, fuldbleg, fulbilde, fuldbepellig, fulbvar,
ferdes, haardelig, Himmerig, Hvile, hviles, idelig,
kærlig, lampelig, negenlehes, nagte, opbrande, Vert,
Raade-Kum, reent, ride, skadelig, teelig, true, Us-
ling, uspart.

Denne Riends-Gierning, som jeg, naar seelen-
ges, med behørigt Giater skal sadfaae, at der, trods
den store aanderlige Fattigdom i Føle Kffair, findes
en saadan Rigdom paa usformodnelige Nyheder, et
i mine Dine notsom gyldest Bevis paa, at endog
høt fra den senilaste Side betraget, var det en stor
Urimelighed, at antage hele Kroniken for et Værk af
den sidste Aend; men det er dog kun lidet, imod
hød vi epbage, naar vi begynde seefra; thi det
sæde Kffair har, ikke mindre end det Sidste, sine
Sprog, Egenheder, Riende de rigtig not eet af et
andet Stog. Her mærker vi nemlig i Sproget, li-
gesaalidt som i Tønen og Tante-Gangen, at vi har
en Munt for os, med mindre vi vil kalde det Munt

